[2019] 3 S.C.R. 310

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 264)

ਫਰਵਰੀ 13, 2019

**[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਮੁੱਖ ਜੱਜ, ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.ਜੇ.]**

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967-ਧਾਰਾ 43D(2)(b), ਵਿਵਸਥਾ-ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ- ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਉਸੇ ਦਿਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ - ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਆਧਾਰਾਂ

ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਰਗਰਮ ਸਨ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਮੁੰਬਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਜੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ - ਅੰਕੜੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਦੀ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ 'ਭਗੌੜੇ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੂਝ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਂਈਡ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਾਰਮ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਂਈਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

310

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ 311

**ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ**

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1. ਕੀ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ, ਸੀ. ਡੀ., ਡੀ. ਵੀ. ਡੀ. ਆਦਿ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਮੁੰਬਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਜੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਲਈ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ 'ਭਗੌੜੇ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 15-16] [318-G-H; 319-A-E]

**XXXXXX**



2. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, 30.8.2018 ਨੂੰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਮੰਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ "ਅਰਜ਼ੀ" ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਅਰਜ਼ੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ

ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 19, 22] [320-A-D; 322-F-G]

ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1994) 4 SCC 602: [1994] 1 Suppl. SCR 360**; ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਕੇਡੀਆ ਉਰਫ ਸੰਜੇ ਕੇਡੀਆ ਬਨਾਮ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (**2009) 17 SCC 631: [2010] 1 SCR 555 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ 313

3. ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇੰਨੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਅਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਲਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਫਾਰਮ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਧੂ ਅਤੇ

ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 36, 37, 39] [327-B-E; 328-A-B]

| **<u>ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ</u>** | | |
|---|---|---|
| [1994] 1 Suppl. SCR 360 | ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 24 |
| [2010] 1 SCR 555 | ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ | ਪੈਰਾ 30 |

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 264.

2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4148 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 24.10.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪੇਸ਼ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਵਧੀਕ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਮਕਾਂਤਰਾਓ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਅਨੂਪ ਕੰਡਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾ ਕੁਲਕਰਨੀ, ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਰਾਠੌੜ, ਜਗਦੀਸ਼ ਮੇਸ਼ਰਾਮ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਅਨਿਲ ਅਡੇਲਕਰ, ਆਕਰਸ਼ ਕਾਮਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉੱਤਰਾ ਬੱਬਰ, ਦਾਮੋਦਰ ਸੋਲੰਕੀ, ਬੀ. ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬਰੁਣ ਕੁਮਾਰ, ਕੇ. ਵੀ. ਮੁਥੂ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਏ. ਮਹਾਜਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਟੰਡਨ, ਅਨਿਰੁਧ ਏ., ਆਕਰਸ਼ ਕਾਮਰਾ, ਐਸ. ਗੌਤਮਨ, ਪਾਰਸ ਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਹਿਮਤ ਕੌਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂਪੁਰ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਨੀਲ ਫਰਨਾਂਡਿਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਸ਼, ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਸਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

**ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.** 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave granted)

2. ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਉਕਤ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਹੋਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ/ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੇ ਮੂਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)(b) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ' ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਤੁਸ਼ਾਰ ਰਮੇਸ਼ ਦਮਗੁਡੇ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ 8.1.2018 ਨੂੰ ਪੁਣੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮਬਾਗ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 153-A, 505(1)(b), 117, ਅਤੇ 34 ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31.12.2017 ਨੂੰ ਪੁਣੇ ਦੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 31.12.2017 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2:00 ਵਜੇ ਤੋਂ

10:00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪੁਣੇ ਦੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰਵਾੜਾ ਵਿਖੇ, 'ਕਬੀਰ ਕਲਾ ਮੰਚ' ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 'ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਸ਼ੌਰਿਆਦੀਨ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਭਿਆਨ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਐਲਗਰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਹਿੰਸਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ 1.1.2018 ਨੂੰ ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਭੜਕਣ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀਮਾ ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਲੜਾਈ ਦੀ 200 ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ, CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਹੀ 31.12.2017 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘਟਨਾ 'ਕਬੀਰ ਕਲਾ ਮੰਚ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨ ਰਾਹੀਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਨਕਸਲੀ ਸਾਹਿਤ, ਪੈਂਫਲੈਟ, ਚਿੱਠੀਆਂ, ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ, ਆਡੀਓ-ਵੀਡੀਓ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਪਾਈ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ, ਹਿੰਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿੱਤਪੋਸ਼ਕ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਘੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀਗਤ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਓਇਸਟ ਗੁਰੀਲਾ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਅਲਪ ਸੰਖਿਅਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ

ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120B ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13, 16, 17, 18, 18B, 20, 38, 39 ਅਤੇ 40 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

**XXXXXX**



4. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ 3.9.2018 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"**43D. ਕੋਡ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਵਰਤੋਂ-**

xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

(2) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ,

xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

**XXXXXX**

(b) ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ:-

"ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਵੇ: "

5. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਇਸ ਵਿੱਚ 'IO' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਡਾ. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪੰਡਿਤਰਾਓ ਪਵਾਰ ਨੇ 30.8.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਸ਼ਿਵਾਜੀਨਗਰ ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਜਲਈ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਿਰਰ ਇਮੇਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਲੋੜ, ਫੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ, ਆਦਿ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ, ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਵਰਗੇਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਪੁਣੇ ਸਿਟੀ ਰਾਹੀਂ) ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D

ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਉਪ-ਪੈਰਾ (a) ਤੋਂ (l) ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਜਵਾਲਾ ਐਸ. ਪਵਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਪੁਣੇ", ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

6. ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 2.9.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡੀ. ਜੀ. ਪੀ. ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

**XXXXXX**



ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ

ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹੇਸ਼ ਰਾਓ ਭੂਮੀਗਤ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਓਇਸਟ ਗੁਰੀਲਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 24.10.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਖੰਡ (b) ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 29.10.2018 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਲ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 30.8.2018 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ ਡਾ. ਏ. ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

11. ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ:

**XXXXXX**



**ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ:**

12. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੱਤਰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

13. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ 31.8.2018 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 1.9.2018 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 1.9.2018 ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸੀ। 3.9.2018 (ਸੋਮਵਾਰ) ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ 2.9.2018 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

14. ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਨੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

**<u>ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:</u>**

15. ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

a. ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

**<u>XXXXXX</u>**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ
ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]

b. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ।

c. ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਨੱਥੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

d. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ।

16. ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ, ਸੀ. ਡੀ., ਡੀ. ਵੀ. ਡੀ. ਆਦਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ, ਮੁੰਬਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਜੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਦੀ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ 'ਭਗੌੜੇ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

17. ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

18. ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D(2)(b) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

**XXXXXX**



**ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:**

19. ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, 30.8.2018 ਨੂੰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਮੰਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਵਰਗੇਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਪੁਣੇ ਸਿਟੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 43D ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ "ਅਰਜ਼ੀ" ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਅਰਜ਼ੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"10. ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 43(D) (sic) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ/ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ:

ਅਧਾਰ

a. ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ, ਭਾਵ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੰਗਠਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੀਆਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

b. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਪੈਨ ਡਰਾਈਵ, ਸੀ. ਡੀ., ਡੀ. ਵੀ. ਡੀ., ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ, ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਮੁੰਬਈ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਕਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ

ਡੇਟਾ ਦੇ ਮਿਰਰ ਇਮੇਜ਼ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ (sic) ਹੈ।

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ

ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]

c. ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਡਾਟਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

d. ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਕਿੱਥੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

e. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਪਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੜ੍ਹਚਿਰੋਲੀ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

f. ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

g. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀ. ਡੀ. ਆਰ. ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਗੌੜੇ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

h. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਇੰਸ, ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹੇਸ਼ ਰਾਓ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ (sic.) ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਓਇਸਟ ਗੁਰੀਲਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭਗੌੜੇ ਭੂਮੀਗਤ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

i. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਹਨ। ਉਕਤ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਈ-ਮੇਲ ਸੰਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

j. 28.8.2018 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪੀ. ਵਾਰਾ ਵਾਰਾ ਰਾਓ, ਵਰਨੋਨ ਗੋਂਸਾਲਵਿਸ ਅਤੇ ਅਰੂਮ ਥਾਮਸ ਪਰੇਰਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਨੌਲੱਖਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

**XXXXXX**

k. ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ CPI (ਮਾਓਇਸਟ) ਦੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ।

1. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (sic.) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1967 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ੋਰ)

20. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ/ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ।

21. ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

22. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫਾਰਮੈਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਬਚੇ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਰਜ਼ੀ ਤੁਰੰਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ

ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

23. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਥਿਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ/ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ, ਆਦਿ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ

ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]

24. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**[1] ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1987 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ' TADA' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। TADA ਨੂੰ 1993 ਦੇ

ਸੋਧ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 43 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 20 (4) ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਖੰਡ (bb) ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕੇਸ ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮਿਆਦ 90 + 90 ਦਿਨ ਹੈ। **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਖੰਡ (bb) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

25. ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 73 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਇਸ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਰਫ ਹਲਫਨਾਮੇ (IO) ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ, ਇਕੱਲੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ। ਸ੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਸਲ ਸੋਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਗਵਾਹ ਹੈ।

---

[1](1994) 4 SCC 602

[2] (supra)

**XXXXXX**



26. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਡਾ. ਏ. ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਤੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਫ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ।

27. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[3] **ਦੇ** ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ

ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ TADA ਦੀ ਧਾਰਾ 20(4)(bb) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਲੰਬੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਡਾਕਘਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਟਾਲਣਯੋਗ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਖੰਡ (bb) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ”

---

[3](supra)

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ

ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]

29. ਪੈਰਾ 23 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਫਾਰਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਾਧਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ। **ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਕੇਡੀਆ ਉਰਫ ਸੰਜੇ ਕੇਡੀਆ ਬਨਾਮ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ**[4] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

31. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਖਰਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[5] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਉਹ "ਮੂਲ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

---

[4] (2009) 17 SCC 631

**XXXXXX**



32. **ਸੰਜੇ ਕੇਡੀਆ**[6] ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ "ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨਾਂ" ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜਬੂਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

33. ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਪੱਤਰ 15.11.2018 ਨੂੰ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ; ਪਰ ਫਿਰ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੂਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

34. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

35. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਅਰਜ਼ੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋੜੀਂਦਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ/ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨੱਬੇ (90) ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸਹੀ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ

ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

---

[5] (supra)

supra (ਸੁਪਰਾ)

**XXXXXX**

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਪੁੰਡਲਿਕ ਗਾਡਲਿੰਗ

ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.]

36. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕੱਢੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇੰਨੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

37. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਰੂਪ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[7] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ  ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ

ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ. ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਧੂ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਆਧਾਰ ਹਨ।

38. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਸਹੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਤੇ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[8] ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ, ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ।

---

[7] (supra)

[8] (supra)

**XXXXXX**



39. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ **ਹਿਤੇਂਦਰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਠਾਕੁਰ**[9] ਕੇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ

ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

40. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਾਰਮ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਸੀ। ਵਿਸਥਾਰਤ ਆਧਾਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨਾਂ" ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਸੰਜੇ ਕੇਡੀਆ**[10] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

41. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੂਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

42. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

43. ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

---

[9] (supra)

[10] (supra)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi